Vlaams Parlement

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 1102
van **JOHAN DANEN**
datum: 10 juni 2021

---

aan **ZUHAL DEMIR**
VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Verontreinigde waterlopen - Verontreiniging van aangrenzende percelen

In de zitting van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie van 1 juni 2021 werd de minister bevraagd over de verontreiniging van percelen door onbekenden, waardoor de onschuldige eigenaar moet opdraaien voor de kosten die verbonden zijn aan het bodemonderzoek en de eventuele sanering van het betrokken perceel. Een van de aangehaalde praktijksituaties betrof een verontreiniging van percelen ten gevolge van een (opzettelijke of accidentele) verontreiniging met vloeibare koolwaterstoffen van de aangrenzende waterloop (Willebroek). Door de overstroming van deze waterloop werden de aanpalende percelen eveneens verontreinigd.

De minister wees er in haar antwoord op dat de saneringsplichtregeling binnen het Bodemdecreet een uitwerking is van het eigenaarsrisico zoals dat bepaald is in het Burgerlijk Wetboek. Zij gebruikte als voorbeeld een daad van vandalisme waarbij de gevel van een woning door onbekenden wordt beklad met graffiti. De minister stelde dat de gemeenschap niet moet opdraaien voor de opruimingskosten die eraan verbonden zijn. In het aangehaalde praktijkvoorbeeld werden de percelen niet rechtstreeks verontreinigd door onbekenden, maar was het net de buiten zijn oevers tredende waterloop die zorgde voor een wijdverspreide verontreiniging.

1. De verontreiniging van de percelen werd veroorzaakt door het verontreinigde water van de buiten zijn oevers tredende waterloop. De verantwoordelijkheid van de beheerder van deze waterloop kwam echter nergens ter sprake, terwijl het strikt genomen het verontreinigde water is dat de percelen verontreinigde. Onbekenden hebben rechtstreeks het water van de waterloop verontreinigd, maar niet de aangrenzende percelen.
   a) Draagt de beheerder van de waterloop verantwoordelijkheid in de verontreiniging van de percelen door het vervuilde water uit de waterloop?
   b) Werd de beheerder van de vervuilde waterloop in Willebroek, net zoals de buurtbewoners, aangemaand om de vervuiling van de oevers en (water)bodem te laten onderzoeken door een erkende bodemsaneringsdeskundige?
   c) Kunnen de eigenaars van de verontreinigde percelen de beheerder van de waterloop verantwoordelijk stellen voor de verontreiniging?
   d) Heeft de beheerder van de waterloop een klacht ingediend n.a.v. de verontreiniging van de waterloop?

e) Wie is de verantwoordelijk beheerder van de desbetreffende waterloop in Willebroek?

2. Waterlopen worden regelmatig verontreinigd met organische en anorganische producten. Bij hoge waterstanden kunnen de aangrenzende percelen bijkomend vervuild worden met dit verontreinigde water.

   a) Hoeveel vaststellingen van verontreinigde waterlopen waren er in de periode 2018-2020 (graag een opsplitsing per provincie)?

   b) Hoeveel vaststellingen werden er gedaan in:

      I. bevaarbare waterlopen;
      II. onbevaarbare waterlopen van categorie 1;
      III. onbevaarbare waterlopen van categorie 2;
      IV. onbevaarbare waterlopen van categorie 3?

   c) Door wie werd de vaststelling van verontreiniging gedaan?

   d) Bij hoeveel vaststellingen werd de vervuiler geïdentificeerd? Bij hoeveel vaststellingen werd de vervuiler niet achterhaald? Betrof het accidentele of opzettelijke vervuilingen?

   e) In hoeveel gevallen werd de vervuilingsbron niet achterhaald?

3. Hoeveel vaststellingen van verontreinigde percelen ten gevolge van vervuild water afkomstig van de aangrenzende waterloop waren er in de periode 2018-2020 (graag een opsplitsing per provincie)?

   a) In hoeveel gevallen was het water afkomstig van de waterloop verontreinigd met vloeibare koolwaterstoffen?

   b) Door wie werd de vaststelling van verontreiniging gedaan?

   c) In hoeveel gevallen werd er overgegaan tot een (oriënterend) bodemonderzoek?

   d) In hoeveel gevallen gaf dit bodemonderzoek aanleiding tot een beschrijvend onderzoek? In hoeveel gevallen werd er overgegaan tot een saneringsproject?

   e) Door wie werden de saneringskosten gedragen? In hoeveel gevallen ging de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) over tot ambtshalve sanering?

ZUHAL DEMIR
VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

ANTWOORD
op vraag nr. 1102 van 10 juni 2021
van **JOHAN DAENEN**

---

1. a-c. Op basis van het aansprakelijkheidsrecht (beheerder gebrekkige zaak art. 1384, eerste lid BW en burenhinder art. 544 BW) kan de waterbeheerder inderdaad aansprakelijk gesteld worden als vervuild water uit een loop in zijn beheer schade aan anderen berokkent. Als verweer zal er in deze dan waarschijnlijk verwezen worden naar de daad van een derde, maar als die niet geïdentificeerd kan worden zal de waterloopbeheerder hier voor moeten instaan.

   b-d. De waterloopbeheerders zijn in dit geval de aangelanden, gezien het een niet-gerangschikte waterloop is.

   e. Het gaat hier niet over een waterloop, maar over een gracht, wellicht een private gracht. De eigenaar van de gracht is bijgevolg de bevoegde beheerder.

2. a. Tussen 2018 en 2020 werden 3664 vaststellingen gedaan. Hierbij dient opgemerkt dat niet alle gevallen even ernstig zijn met betrekking tot de milieu-impact. Uiteraard wordt elke melding geregistreerd en behandeld. Het behandelen van een incident kan heel uiteenlopend zijn. Bijvoorbeeld:
   - Registratie zonder verdere actie, bijvoorbeeld omdat de bron reeds gekend en opgelost (de olie is bijvoorbeeld opgeruimd)
   - Terreinonderzoek inclusief brononderzoek, verslag van monstername, veldmetingen, schepstalen voor analyse, communicatie. Dit is in bijna 35 % van de gevallen. Deze incidenten vragen de grootste tijdsbesteding.
   - Als er problemen zijn aan overstorten, pompstations, RWZI's en andere werken van Aquafin worden steeds aan VMM gemeld. Dit gaat over bijna de helft van de registraties.

   Een overzicht per provincie, welke een tijdsintensieve opzoeking in de GIS-systemen vereist, was niet mogelijk binnen het korte tijdsbestek van behandeling de vraag.

   b. I. bevaarbare waterlopen: 11%
   II. onbevaarbare waterlopen van categorie 1: 19%
   III. onbevaarbare waterlopen van categorie 2: 63%
   IV. onbevaarbare waterlopen van categorie 3: 6%

   c. Meldingen werden gedaan door:
   afdeling Handhaving, ANB, Aquafin, Bedrijf, Bekkensecretariaat, Brandweer, De Vlaamse Waterweg, Drinkwatermaatschappij, INBO, Milieudienst, Natuurvereniging, Politie, Provincie, Rioolbeheerder, RIS (Hasselt en Evergem), VLM, VMM

   d-e. De systematiek van het VMMregister is niet opgebouwd om dergelijke overzichten uit te puren. Dit is wel terug te vinden in de individuele dossiers.

3. a. In de periode 2018-2020 werden 268 incidenten met olie vastgesteld.
   VMM registreert incidenten met impact op de oppervlaktewaterkwaliteit. Hiermee wordt niet aangegeven of dit een effect heeft op perceelsniveau (lees bodem)..

b. Meldingen werden gedaan door:
   Afdeling Handhaving, ANB, Aquafin, Bedrijf, Bekkensecretariaat, Brandweer, De Vlaamse Waterweg, Drinkwatermaatschappij, INBO, Milieudienst, Natuurvereniging, Politie, Provincie, Rioolbeheerder, RIS (Hasselt en Evergem), VLM, VMM

c-e. Na het overmaken van een lijst (opgemaakt door VMM) kan van mogelijke cases gekeken worden welke dossiers een verder traject doorliepen (opmaak oriënterend bodemonderzoek, beschrijvend bodemonderzoek, bodemsaneringsproject, bodemsaneringswerken).

BIJLAGE

Lijst INCID dossiers